

## Hozzászólás az erdeifenyvesek gazdaságos tisztításához

REMÉNYFY LÁSZLÓ

Azt hiszem, minden erdőneveléssel foglalkozó szakember örömmel fogadta, hogy *Az Erdő* majdnem egy teljes lapszámot (1966. június) szentelt a fenyőfiatalosok tisztításának.

A fenyőfiatalosok esetében legszembetűnőbb az a bizonytalanság, határozatlanság, ami az állománynevelési tevékenységünket általában jellemzi. A legszélsőségesebb elméletek — és gyakorlati megoldások — vannak forgalomban, és módszerének helyességét kiki könnyűszerrel megvédheti *Schädelin* mondásával: „... aki a számoktól vezetve gyérit, abba a gyanúba keveredik, hogy nem tud gyériteni.” Magam is ezt a választ kaptam *dr. Márkus László* tollából (*Az Erdő*, 1964. augusztus), amikor néhány kérdést a számok nyelvén próbáltam megfogalmazni az állománynevelési mintaterületek adatainak az ERTI által végzett kiértékelésével kapcsolatban (*Az Erdő* 1964. március).

*Dr. Solymos Rezső* cikkének legfőbb értékét abban látom, hogy következtetéseit mérésekre, számokra alapozza, és megállapításait is a számok nyelvén fejezi ki. Így például nem fél határozott törzsszámot adni az állomány egyes korfokaira. Módszere helyességét alig hiszem, hogy kétségbe vonná az, aki arra gondol, hogy ennél bizony bonyolultabb összefüggéseket is megfogalmaztak már a matematika nyelvén.

Legyen szabad tehát *dr. Solymos Rezső* írását elsősorban úgy üdvözlöm, mint *Schädelin* elméletének cáfolatát. *Schädelin* kiváló erdőművelő volt; „ézésből” is kiváló állományokat nevelt. Természetesen nem rendelkezett olyan apparátussal, ami képes lett volna a kiváló állománynevelési gyakorlatát a számok nyelvére átültetni. De ez nem jelentheti azt, hogy erre később sem lehet szükség. Igazolással legyen szabad napjaink „ézésből” végzett állománynevelésével kapcsolatban néhány kérdést feltennem.

1. Helyes-e, hogy sok állományunk 10 000—50 000 db/ha törzsszámmal éri el a rudaskort?

2. Helyes-e, hogy nem egy állományunk fáinak átmérő és magasság viszonya például a következő:

$$\frac{\text{átmérő (cm)}}{\text{magasság (m)}} = \frac{6}{10} \text{ vagy } \frac{4}{6} \text{ vagy } \frac{2}{4} ?$$

3. Helyes-e, hogy sok fenyvesünkben a koronahossz alig éri el a famagasság egyötödét?

4. Helyes lenne-e a tisztítási korhatár további emelése? (Főhatóságunk néhány éve ezt a tisztítások elmaradása miatt 25 évre volt kénytelen felemelni.)

5. Főigazgatóságunk szigorúan megköveteli minden évben bizonyos terület törzskiválasztó gyéritését. Helyes-e, hogy az ilyen 25—40 éves állományokat sok esetben két, öt, legfeljebb tíz köbméter hektáronkénti fatömeeggel tervezzük gyéritésre?

6. Helyes-e, hogy az 1400 Ft/ha tisztítási egységárból a munkára csak 400—500 Ft/ha munkabér jut?

Azt hiszem, azok is tagadó választ adnak, akik a számok használatától egyébként idegenkednek.



Ha az állománynevelés terén még nem is tudunk mindent pontosan számokkal kifejezni, azért bizonyos főbb szabályokat, határértékeket máris rögzíthetünk. Szabad legyen erre néhány példát mondanom:

1. A helyes törzsszámra vonatkozó számok megadása a legtöbb fafajunk esetében korai volna. De aligha lehet vitás, hogy fiatalosaink első záródása után a hektáronkénti 5—8 ezernél nagyobb törzsszám csak akadályozza a további munkákat, csak csökkenti az állomány értékben kifejezett hozadékát (egyetlen kivétel talán: a bükk).

2. A gyéritési fatömeg alsó határát a következő gondolatmenettel határozhatjuk meg: a gyéritésre kerülő állomány fatömege (a szélsőségesen rossz termőhelyektől eltekintve) legalább  $100 \text{ m}^3/\text{ha}$ ; a gyérités során a fatömegnek legalább 20%-a kivehető, s ha nem, az állomány gyéritését el kell halasztani; a gyéritési fatömeg alsó határa eszerint  $20 \text{ m}^3/\text{ha}$ .

E kitérők után szabad legyen visszatérnem dr. Solymos Rezső írásához. A legfőbb erényének azt tartom, hogy határozottan megfogalmazza: 1. Az erdőfenyveseket elegendő összesen kétszer — erélyesen — tisztítani. 2. A második tisztítás során a törzsszámot 3—4000 db/ha-ra kell csökkenteni.

A — mai fogalmaink szerint — tág hálózat javasolásakor a szakemberekben a következő négy aggodalom merül fel:

1. A magassági növekedés visszaesése. Dr. Solymos Rezsővel egyezően saját megfigyeléseim is azt bizonyítják, hogy a fenyők magassági növekedése szabad állásban erőteljesebb. Hogy a látszat néha ennek az ellenkezője, az egyszerűen optikai csalódás.

2. Az ágtisztulás elmaradása. Sajnos, a tapasztalat szerint fenyveseink ágtisztulása mégoly sűrű állás esetén sem következik be. Az elszáradt ágak a törzsön maradnak és később kihulló göcsöt okoznak. Ágtiszta törzsek nevelésének eszköze a nyesés.

3. A hótörés veszélye. Látott-e már valaki szabadon álló fenyőt hönymás következtében letörni? Én még soha! A hótörés felnyurgult, sűrű állásban szokott bekövetkezni. Az állomány állékonnyá tételének eszköze a korán végzett, erélyes törzsszámcsökkentés.

4. A záródás túlzott csökkenése. Fényigényes fafajaink záródása fiatal korban még erős bontás után is eléri a 100 százalékot. Idősebb korban azonban bármily nagy törzsszám esetén is 70% körüli értékre csökken. Az árnytűrő fafajok záródása, ezzel ellentétben, idős korban még szélsőségesen alacsony törzsszám esetén is megközelíti a 100 százalékot. Ez utóbbi ad biztatást az ilyen állományok erőteljes törzsszámcsökkentésére is.

Amikor teljesen egyetértek dr. Solymos Rezsőnek mind a módszerével, mind a levont következtetéseivel, annak a reménynek is kifejezést akarok adni, hogy azok két irányban is továbbgyűrűznek: egyrészt a többi fafajaink nevelésére is konkrét módszerek forrásává válnak, másrészt az ültetési hálózat megválasztását is kedvezően, a gazdaságosság irányában befolyásolják. Gondoljunk arra, hogy néhány éven belül módunk lesz a fenyő csemetéinket ellenőrzött származású, plantázsban termelt magból nevelni. Olyan feladatok ezek, amelyek mindnyájunkat lelkesítenek.